

voorzitter van het Rooms-Katholieke Werklieden-Verbond, A. C. de Bruijn, en zijn verbindingsman met het Episcopaat, pater J. G. Stokman, zich er in '43 bij aartsbisschop de Jong over beklagden – beiden wensten dat de RKSP zou terugkeren. Over de vraag of dat wenselijk was, verschenen enkele illegale brochures, sommige pro, andere contra. Pas die meningenstrijd bracht het bestuur van de RKSP tot het besluit, een commissie in te stellen die het opnieuw naar voren treden van de partij moest voorbereiden – Deckers, Witteman, Kolfschoten en pater Stokman behoorden tot de leden alsook mr. dr. L. G. Kortenhorst, die behalve Kamerlid secretaris van de Algemene Katholieke Werkgeversvereniging was geweest. Die commissie stelde het manifest op waarmee de RKSP zich opnieuw zou presenteren. Daarbij stond voor pater Stokman vast dat, zo de bisschoppen al publiekelijk op het herstel van de katholieke sociale en culturele organisaties zouden kunnen aandringen, zij zich op politiek gebied, waar grote gevoeligheden lagen (het adjectief 'Rooms' had in protestantse kringen maar ook wel daarbuiten voedsel gegeven aan het antipapisme), beter terughoudend konden opstellen. Het Episcopaat nam die zienswijze over.

Inderdaad, toen in het bevrijde Zuiden het denkbeeld van de Eenheidsvakcentrale aansloeg, lieten de bisschoppen van Den Bosch en Roermond eind december '44 een oproep uitgaan waarin zij er wèl op aandrongen 'reeds nu en zonder uitstel' de katholieke organisaties te doen herleven maar daarmee werden de sociale en culturele bedoeld. Trouwens, in katholiek-politieke kringen was toen reeds een meer politieke organisatie werkzaam, de Studievereniging dr. Schaepman. Met dat al werd het eind april '45 eer de vroegere eerste secretaris van de RKSP, mr. F. Teulings (niet op aanraden van de bisschoppen maar van Donker, de initiatiefnemer tot de Sociaal-Democratische Vereniging), overging tot de oprichting van een politieke groepering: de Katholieke Staatkundige Vereniging.

Hiermee stond geenszins vast dat de RKSP zou terugkeren. Het drong tot de bisschoppen en vooral ook tot pater Stokman door dat in kringen van jongeren, en daar vooral bij de groep van het katholieke illegale blad *Christofoor*, weinig waardering voor de RKSP was overgebleven en dat zeer velen zich afvroegen of katholieken in plaats van een eigen partij op te richten er niet beter aan deden, hun schouders te zetten onder de Nederlandse Volksbeweging die toch ook door prominente katholieken als de Quay was voorbereid. Moest er een katholieke partij komen en, zo ja, moest dat dan de RKSP zijn dan wel een 'vernieuwde' partij? Stokman was van oordeel dat ter beantwoording van die vragen een